

SEURAA MINUA!

**Evankelioimisen toimintaperiaatteita
Suomen evankelis-luterilaisen
kirkon seurakuntien tueksi**

Seuraa minua!

Evankelioimisen toimintaperiaatteita
Suomen evankelis-luterilaisen kirkon
seurakuntien tueksi

Toimittanut Juha Luodeslampi

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja
Kirkko ja toiminta 161

Kirkkohallitus

Helsinki 2025

Sisällys

Seuraa minua!

Evangelioimisen toimintaperiaatteita Suomen evankelis-luterilaisen kirkon seurakuntien tueksi

Toimittanut: Juha Luodeslampi

Työryhmä: Henna Ahlfors, Elina Hellqvist, Matti Hernesaho, Jyri Komulainen, Juha Luodeslampi, Terhi Paananen, Jaakko Rusama, Ulla Tuovinen, Kalle Virta, Mervi Viuhko

© Kirkkohallitus

Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja, Kirkko ja toiminta 161
Suositukset, ohjeet ja oppaat

Asianumero: DKIR/180/00.00.01/2023

Ulkoasu: Grano Oy

Taitto: Teemu Junkkaala / gstj

Kuvitukset: Teemu Junkkaala / gstj

ISBN 978-951-789-816-4 (PDF, saavutettava)

ISSN 2341-9407 (verkkajulkaisu)

Taustaa	6
1. Evangelioiminen	7
Toimintaympäristön muutos	9
Kutsu muutokseen	10
Evangelioimisen käsitteitä	10
Hengellinen toimintaympäristö	13
Evangelioimisen periaatteita	14
Esimerkkejä toimenpiteistä, joilla evangelioimista voidaan edistää seurakunnassa	16
Pohdintakysymyksiä	17
2. Digitaalinen toimintaympäristö	18
Digitaaliset ympäristöt kohtaamisen paikkana	19
Hengelliset kysymykset verkossa	21
Nuorten tavoittaminen	22
Strateginen johtaminen ja tavoitteellisuus	22
Palautteen kerääminen ja analysointi	23
Tiedolla johtaminen	24
Digitalisaation käsitteitä	25
Pohdintakysymyksiä	26
3. Koulutustoiminta	27
Seurakuntien osaamistarpeita	29
Vapaaehtoisille suunnatut ja evangelioimista käsittelevät koulutukset	31
Pohdintakysymyksiä	32
Asiakirjaa valmistelleen työryhmän kokoonpano	33
Lähteitä ja materiaalia	34

TAUSTAA

Kirkolliskokouksessa tehtiin syksyllä 2021 edustaja-aloite, jossa kiinnitettiin huomiota evankelioimistoiminnan vahvistamiseen kirkossa. Aloitteessa pyydettiin toimia viiden asiakokonaisuuden suhteen seuraavasti:

1. Laatimaan kiireellisesti seurakuntien evankelioimistoimintaa varten käytännötoimintaperiaatteet ja viestittämään ne hiippakuntien kautta kirkon kasvun vahvistamiseksi.
2. Kehottamaan hiippakuntia järjestämään kirkkoherrojen kokouksen evankelioimistoinnasta.
3. Kehottamaan seurakuntia laatimaan tavoittavan ja säännöllisesti päivitettävän evankelioimistoiminnan suunnitelman.
4. Laatimaan selvityksen siitä, paljonko seurakunnat kohdentavat voimavaroja evankelioimiseen suhteessa seurakunnan muuhun toimintaan.
5. Selvittämään, miten evankelioimisen opettaminen liitetään läpäisyperiaatteella kirkon työntekijöiden ja luottamushenkilöiden koulutukseen.

Kirkolliskokouksen käsikirjavalioikunta laati aloitteesta mietinnön, jossa todettiin, että missionaarisuus ja evankelioiminen kuuluvat kirkon perusolemuksen ja ovat osa paikallisseurakunnan työtä. Evankelioimisen tulee sisältää kaikki seurakunnan toiminnot alkaen jumalanpalveluksesta. Kristillisen sanoman julistuksessa pitäisi huomioida myös digitalisaatio. Kirkolliskokous päätti toukokuussa 2022 lähettää aloitteesta kohdat yksi, kolme ja viisi kirkkohallitukselle tiedoksi ja toimenpiteitä varten. Kirkkohallitus perusti evankelioimistoiminnan vahvistamista valmistelevan laaja-alaisen asiantuntijoista koostuneen työryhmän ajalle 1.3.2023–31.5.2024. Kirkkohallitus valmisti työryhmän työskentelyn pohjalta toimenpiteet edellä mainittujen ponsien täyttämiseksi. Työn tuloksena käsitellään seuraavassa asiakirjassa kolmea teemaa: evankelioiminen, digitaalinen toimintaympäristö ja koulutustoiminta.

1. EVANKELIOIMINEN

Tämän asiakirjan tavoitteena on auttaa seurakuntia luomaan ja laatimaan evankelioimisen toimintalinjauksia. Valmistelun tueksi on koottu kysymyksiä, joiden pohjalta käyty keskustelu auttaa periaatteiden laatimiseen. Tätä keskustelua on hyvä käydä työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja laajasti seurakuntalaisten kanssa.

Kirkon perustehtävä eli missio on julistaa Jeesusta Kristusta maailman pelastajana ja edistää Jumalan valtakunnan toteutumista. Kirkon kaikki hengellinen toiminta on evankeliumin julistamista ja todeksi elämistä. Evankelioimiseen kuuluu kiinteästi ajatus seurakunnan yhteisöllisestä missioarisuudesta sekä yksittäisen kristityn todistuksesta Kristuksesta ja kasvamisesta Jeesuksen opetuslapsena. Evankeliumi koskettaa ihmisen koko olemusta. Seurakunta todistaa sanallisesti Kristuksesta. Lähetyskäsityksessä (Matt. 28:19–20) Jeesus lähettää seuraajansa kaikkialle. Heidän tehtävänä on tehdä kaikista ihmisistä opetuslapsia kastamalla heitä ja julistamalla evankeliumia. Toisaalta Jeesuksen kutsu ”seuraa minua” (Matt. 9:9) on sekin sanallista kommunikaatiota, mutta sisältää haasteen koko elämän muuttamiseksi.

Kirkon missioarisuus sisältää lähimmäisenrakkauden ajatuksen, joka ilmenee esimerkiksi rakkauden kaksoiskäsityksessä (Mark. 12:30–31). Lisäksi Jeesus viittaa Jesajan kirjaan: ”Herran henki on minun ylläni, sillä hän on voinut minut ilmoittamaan köyhille hyvän sanoman, julistamaan vangituille vapautusta ja sokeille näkönsä saamista, päästämään sorretut vapauteen ja julistamaan Herran riemuvuotta” (Jes. 61:1–2; Luuk. 4:16–19).

Myös kirkon jumalanpalveluselämä liittyy evankelioimiseen. Ehtoollista viettävä seurakunta on merkki Jumalan valtakunnasta, joka murtautuu ihmisten ja maailman todellisuuteen. Kirkko ja seurakunta todistavat aina olemassaolollaan Kristuksesta.

Evankelioimisen ja kirkon lähetystehtävän keskinäistä suhdetta on määritelly monin tavoin. Vaikka käsitteet teologisina ilmauksina ovat lähes synonyymeja, seurakuntien toimintamuodoissa on kyse kahdesta eri asiasta.

Lähetystyöstä puhutaan useimmiten silloin, kun viitataan kansainväliseen työhön, johon suunnataan erillisiä varoja. Lähetystyön perussopimukset kirkon lähetysjärjestöjen kanssa on tehty nimenomaan kansainvälistä työtä koskien.

Evankeliumi on luomakunnalle tarkoitettu ilosanoma ja se koskee kaikkea elämää ja koko yhteiskuntaa. Kirkon mission piiriin kuuluu siksi myös yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden edistäminen sekä köyhien ja syrjittyjen äänen kuuleminen.

Kokonaisvaltainen missioarisuus tarkoittaa evankeliumin julistamista ja sosiaalieettistä vastuuta.

Toimintaympäristön muutos

Nopeat yhteiskunnalliset muutokset koskevat seurakuntien elämää. On etsittävä uusia tapoja toteuttaa kirkon missioarista tehtävää. Kansainvälisen työn rinnalla lähetystyötä tehdään nykyisin entistä enemmän seurakunnan omalla alueella ja vaikutuspiirissä. Lisäksi digitaalisessa toimintaympäristössä muodostuu globaaleja merkittäviä katsomuksellisia yhteyksiä ja yhteisöjä.

Suomessa kiinnostus uskonnollisiin kysymyksiin on muuttunut viime vuosikymmeninä. Hengellisen sanoman vastaanottaminen vaihtelee suuresti ihmisten erilaisten elämäntilanteiden ja kokemusten vuoksi. Lisäksi lapsikasteiden määrä on laskusuunnassa, joten tulevaisuudessa yhteys kristinuskoon ja sen tapoihin ohenee. Evankelioimalla pyritään yleensä tavoittamaan niitä, jotka eivät ole kristillisten yhteisöjen vaikutuspiirissä.

Ihmisarvo perustuu Jumalan luomistyöhön. Seurakunnat ovat entistä enemmän moniäänisiä, koska niissä entistä paremmin tunnistetaan, että kaikki ovat uskostaan riippumatta Jumalan kuvia ja tasa-arvoisia. On kuitenkin olemassa erilaisia näkemyksiä siitä, miten ja miksi ihmisiä tulisi tavoittaa.

Käsitys evankelioimistoiminnasta on muovautunut historian kuluessa erilaisten korostusten ja toimintatapojen kautta. Evankelioimisen henkilökohtaista uskonratkaisua korostavaa määritelmää on kritisoitu sen vuoksi, että yksilökohtainen evankeliumin tulkinta voi helposti irrottaa evankelioimisen seurakunnan kokonaisvaltaisesta elämästä.

Evankelioiminen ymmärretään nykyisin varsin laajasti mukaan kutsumisena. Evankelioimista voi tapahtua monin eri tavoin, esimerkiksi musiikin, kuvataiteen ja kehollisten harjoitusten avulla.

Kutsu muutokseen

Kirkkojen maailmanneuvoston hyväksymä lähetysasiakirja (2013) *Yhdessä kohti elämää* painottaa sitä, että ”Henki kutsuu meitä kaikkia sellaiseen ymmärrykseen evankelioimisesta, joka perustuu paikallisseurakunnan elämään, jossa jumalanpalvelus kuuluu erottamattomasti yhteen todistuksen, palvelun ja keskinäisen yhteyden kanssa.”

Evankelioimiseen kuuluu keskeisenä ulottuvuutena kutsu muutokseen. Se koskee sekä evankeliumin julistajaa että sen vaikutuspiirissä olevia. Evankelioiminen on jokaisen kristityn tehtävä. Luterilainen korostus yleisestä pappeudesta tukee tätä käsitystä. 1. Piet. 3:15: ”Olkaa aina valmiit antamaan vastaus jokaiselle, joka kysyy, mihin teidän toivonne perustuu.”

Kirkkojen maailmanneuvoston Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen konferenssi Arushassa (2018) otti teemakseen muuttuvan ja muuttavan opetuslapseuden, joka koskee sekä yksilöitä että yhteisöjä.

Arushan kutsu päättyy rukoukseen:

Rakastava Jumala. Me kiitämme sinua elämän lahjasta kaikessa sen moninaisuudessa ja kauneudessa. Herra Jeesus Kristus, ristiinnaulittu ja ylösnoussut, me ylistämme sinua, koska tulit etsimään kadonneita, vapauttamaan vangittuja, parantamaan sairaita ja käännättämään itsekeskeisiä.

Pyhä Henki, me iloitsemme siitä, että hengität maailman elämässä ja tulet sydämiimme. Kun me elämme Hengessä, saamme myös vaeltaa Hengessä. Anna meille uskoa ja rohkeutta ottaa ristimme ja seurata Jeesusta, että tulisimme oikeudenmukaisuuden ja rauhan pyhiinvaeltajiksi omana aikanamme.

Auta, että olisimme siunaukseksi kansallesi, varjellisimme luomakuntaa ja antaisimme kunnian sinun nimellesi. Tätä rukoilemme Herramme Jeesuksen Kristuksen kautta. Amen.

Evankelioimisen käsitteitä

Seuraavassa on lueteltu eräitä käsitteitä, joita esiintyy evankelioimistoiminnan yhteydessä. Käsitteiden määrittelyminen aukottomasti on haastavaa, mutta seuraavat tulkinnot voivat olla hyödyllisiä toimintaperiaatteiden valmistelussa.

KÄSITE	KUVAUS
Lähetystyö ja evankelioiminen	Lähetystyö ja evankelioiminen perustuvat Jeesukseen antamaan tehtävään. Molempien tavoitteena on kutsua Jeesuksen seuraajiksi. Lähetys ja evankelioiminen kuuluvat sisällöllisesti yhteen. Ne ovat kristillisen kirkon pysyvä uudistusliike, joka ilmenee kokonaisvaltaisena toimintana. Tavoitteena on, että usko kolmiyhteiseen Jumalaan tulee henkilön elämässä merkitykselliseksi. Ihmisten kohtaaminen voi tapahtua monin eri tavoin heidän omissa elämäntilanteissaan. Seurakunnan hallinnossa lähetystyö tarkoittaa seurakunnan myös taloudellisesti tukemaa kansainvälistä työtä, jota tuetaan sekä talousarviomäärärahoihin että vapaaehtoisien kannatuksen kautta (mm. kolehdit ja myyjäistuotot). Kansainväliseen työhön tarkoitettuja kansainvälisen työn määrärahoja ei voi käyttää kotimaan työhön. Sisällöllisesti lähetystyötä toteutetaan sekä kotimaassa että kansainvälisesti. Evankelioimistoimintaa toteutetaan useimmiten läpäisyperiaatteella seurakunnan työaloilla. Se tapahtuu myös monien toimijoiden kanssa yhteistyössä.
Missionaalisuus ja missionaarisuus	Missionaalisuus tarkoittaa sitä, että seurakunnan olemukseen kuuluu lähetettynä oleminen. Missionaarisuus on ulospäin suuntautuvaa lähetystyötä ja evankelioimista.
Evankeliumi, Ilosanoma	Evankeliumi tarkoittaa Uudessa testamentissa hyvää sanomaa, ilosanomaa. Sana ilmaisee Jeesuksen elämäntyön merkityksen. Evankeliumi on Uuden testamentin keskeisiä käsitteitä. Se on myös vastakohta lain käsitteelle. Laki ilmaisee Jumalan vaatimuksen ja evankeliumi ilmaisee sen, mitä Jumala armosta lahjoittaa ihmiselle.
Uskoon tuleminen	Usko on Jumalan lahja. Olennaista uskoon tulemisessa on se, mitä Jumala tekee Kristuksessa ihmisten hyväksi. Uskoon tulemisella ilmaistaan usein henkilön kokemaa voimakasta elämänmuutosta, joka voi liittyä tiettyyn aikaan kohtaan. Uudessa testamentissa ”uskoon tuleminen” merkitsee uutta identiteettiä Jeesuksen seuraajana. Kreikan sana πίστις (”pistis”) tarkoittaa ’uskoa’ ja myös ’luottamista’. Ihmisen elämä voi muuttua. Tällä muutoksella on vaikutus sekä seurakuntaan yhteisönä että yhteiskuntaan. Luterilaisessa uskonkäsityksessä kaste ja usko liittyvät yhteen. Kasteen sakramentissa ilmenee Jumalan rakkaus jokaista ihmistä kohtaan.

KÄSITE	KUVAUS
Herätys	Herätys tarkoittaa hengellistä liikehdintää, jonka aikana koetaan Jumalan puhuttelevan ihmisiä erityisellä tavalla. Herätys voi uudistaa seurakuntaa hengellisenä yhteisönä. Sen aikana ihmiset voivat löytää uskon merkityksen elämässään.
Kääntyminen, käännätyminen	Evankelioimisen tavoitteena on ihmisen kääntyminen, joka tarkoittaa henkilökohtaista maailmankatsomuksen muutosta. Käännätyminen, proselytismi, puolestaan viittaa henkiseen väkivaltaan toisen ihmisen painostamisessa uskonnolliseen vakaumukseen. Evankelioimisen tavoitteena on hyväksytyksi tuleminen kokemus Jumalan edessä. Tämän perustana on armo, joka ei perustu ihmisen tekoihin tai ansioihin. Käännätyminen voi saada ihmisen kokemaan itsensä huonoksi, kelpaamattomaksi ja häpeämään.
Opetuslapseus	Opetuslapseus tarkoittaa lahjaa ja kutsumusta toimia Jeesuksen seuraajana hänen esimerkinsä mukaisesti.
Seurakuntien istuttaminen	Seurakuntien istuttaminen tarkoittaa uusien seurakuntien perustamista, missä keskeisinä toimijoina ovat vapaaehtoiset kristityt. Käsite vertautuu kirkollisessa toimintaympäristössä hengellisten yhteisöjen toiminnan aloittamiseen ja mahdollistamiseen.
Evankelioimisjärjestö	Evankelioimistoimintaan keskittyvät järjestöt tarjoavat koulutusta seurakuntien työntekijöille ja vapaaehtoisille sekä tukevat seurakunnallista evankelioimistoimintaa. Monilla evankelioimisjärjestöillä on myös luonteita yhteisiä herätysliikkeisiin.
Evangelista	Evangelistan tehtävä tunnetaan Raamatussa yhtenä seurakunnan tehtävistä (esimerkiksi Ap.t. 21:8). Evangelista on kristitty, joka toteuttaa evankelioimistehtävää seurakunnan tai kristillisen yhteisön valtuuttamana. Hän voi olla seurakunnan tai järjestön palkattu työntekijä tai vapaaehtoinen. Evangelistan kutsumusta on hyvä tukea koulutuksella.

Hengellinen toimintaympäristö

Seurakunta on hengellinen yhteisö. Työntekijöille se on samalla työyhteisö, jossa noudatetaan työyhteisöjä koskevia lakeja, sääntöjä ja määräyksiä. Yhteisöön kuuluu eri tavoin hengellisyyttä kokevia henkilöitä. Yhteisön johtamisessa olennaista on moninaisuuden hyväksyminen. Seurakuntien ja kirkon taloudelliset tulevaisuuden näkymät pakottavat laajentamaan vapaaehtoisten mahdollisuuksia toimia.

Kristityn osoittama rakkaus on seurausta Jumalan osoittamasta rakkaudesta Jeesuksessa Kristuksessa. Uskosta seuraa rakkaus. Usko luo perustan sille, että kristityn elämä kantaa hyvää hedelmää. Seurakunta on Jeesuksen seuraajien yhteisö, joka kutsuu kaikkia ihmisiä kohti Jumalan valtakuntaa.

Jumalanpalvelus toimii seurakuntalaisten merkittävänä yhteisenä hengellisen kokemuksen hetkenä. Toimintaympäristön muutos haastaa messua toteuttavat työntekijät ja vapaaehtoiset pohtimaan jumalanpalveluksen helposti omaksuttavuutta, kutsuvuutta ja yhteisöllisyyttä.

Eri tavoin toteutetut jumalanpalvelukset korostavat Jumalan armoa ja rakkautta. Niissä toteutuu evankeliumin sanallinen kuuleminen ja ehtoolisessa fyysinen kokemus armon välineestä. Työntekijät, luottamushenkilöt ja seurakuntalaiset tarvitsevat messussa mahdollisuuksia sanoittaa oman uskonsa merkitystä.

Hengellisen toimintaympäristön muutos haastaa seurakunnan toimintaa opetukselliseen suuntaan. Toiminnassa tulee yhä useammin huomioida uskon perusasioiden opettamisen tarve.

Hengellinen opetus seurakunnassa perustuu sekä kristillisen elämäntavan esimerkkiin että opetukseen Jumalan Sanasta. Siksi myös hengellinen puhe on tärkeässä osassa opetuksen kokonaisuutta. Evankelioimisen näkökulmasta hengellisellä puheella pyritään vahvistamaan ihmisen kokemusta uskon merkityksellisyydestä. Tämä saattaa toteutua sinä-muotoisena puheena. Kaikenlaista hengellistä vallankäyttöä tulee välttää. Hengellinen puhe edellyttää retorista taitoa, jota voi myös harjoitella ja johon on tarjolla koulutusta.

Evankelioimisen periaatteita

1. Evankelioiminen avaa Jeesuksen merkityksen uskon keskeisenä avaimena. Se kutsuu Jeesuksen seuraamiseen ja kestävään yhteyteen kolmiyhteisen Jumalan kanssa.
2. Evankelioiminen kutsuu jäsentymään osaksi Jeesuksen perustamaa, kaikkia mukaan kutsuvaa yhteisöä. Evankelioiminen esittää kutsun elämään yhteydessä toisiin Jeesuksen seuraajiin, seurakuntaan.
3. Evankelioiminen tekee ilosanomasta ymmärrettävää etsijän elämän-ympäristö huomioiden. Evankelioiminen asettuu vuorovaikutukseen ja dialogiin etsijän elämäkokemuksen kanssa. Evankelioiminen kuuntelee etsijää ja pyrkii ymmärtämään hänen elämäkysymystensä todellisuutta. Evankelioiminen ei väheksy tai jätä huomiotta etsijän omaa kokemusta itsestään tai elämäkysymyksistään.
4. Evankelioiminen ei vaadi toteuttamaan tiettyä ulkoista elämänmallia. Kun kristitty puhuu omista eettisistä ja opillisista valinnoistaan, hän kertoo kuulijalle myös, jos kysymykseen liittyy muita tulkintoja. Evankelioiminen on kutsu vapauteen. Se ei edellytä evankelistan omien elämäntapojen noudattamista. Pyhä Henki antaa kristitylle omat armolahjansa, kutsumuksensa ja palvelutehtävänsä. Pyhä Henki puhuttelee etsijää ja osoittaa etsijälle ne omiin elämänvalintoihin ja elämäntapaan liittyvät asiat, joissa etsijä voi tehdä parannusta.
5. Evankelioiminen ei edellytä uskoon tulemisen tunnekokemusta. Uskon-merkityksellisyden kokemuksen voi kokea monella tavalla.
6. Evankelioiminen tapahtuu seurakuntayhteisön osana, vaikka sen toteuttamistapa olisikin kahden ihmisen välinen. Evankelista on seurakunnan johdon ohjauksessa ja viime kädessä seurakunnat ovat piispan kaitsennassa.. Evankelista toimii aina kutsuvan seurakunnan tai oman seurakuntayhteisönsä teologisten linjausten ja toimintaperiaatteiden puitteissa.
7. Evankelioiminen voi toteutua erityisenä ja yleisenä kutsumuksena. Eri-tyinen kutsumus on henkilön saama kutsumustehtävä kertoa ilosanomaa. Yleinen kutsu toteutuu osana seurakunnan perustoimintaa ja seurakuntalaisten elämäntapaa. Evankelioiminen liittyy kirkon työntekijän työhön, sillä se on seurakunnan ydintehtävä.
8. Evankelioiminen ei lupaa sairauksien parantumista, helpompaa elämää tai ratkaisuja etsijän elämäkysymyksiin. Ihminen tulee ohjata aina mielenterveyspalveluiden tai lääketieteellisen avun piiriin heti, kun epäily sellaisen tarpeellisuudesta herää. Kolmiyhteinen Jumala toimii ihmisen tahdosta riippumatta.
9. Evankelioiminen antaa kuulijalle/osallistujalle aina mahdollisuuden myös kieltäytyä kutsusta ilman häpeälliseen tilanteeseen joutumista. Evankelioiminen ei painosta tai pelottele tekemään uskonratkaisua. Kirkko on hyväksynyt Turvallinen seurakunta –asiakirjan, jonka periaatteiden mukaisesti kaikki seurakunnan toiminta kuten evankelioiminen tapahtuu.
10. Seurakunta kouluttaa ja valmentaa työntekijöitä ja seurakuntalaisia evankelioimiseen liittyvissä asioissa.

Esimerkkejä toimenpiteistä, joilla evankelioimista voidaan edistää seurakunnassa

MAHDOLLISIA ESILLE NOUSEVIA ASIAKOKONAISUUKSIA	MITEN KÄSITELLÄ NIITÄ?
• Millaista toimintaa seurakunnan tulisi järjestää? – Keitä tulisi erityisesti huomioida? • Millaisia evankelioimisen tapoja on käytettävissä? • Miten seurakuntalaiset voivat toimia asian edistämiseksi?	1. Järjestetään seurakuntalaisille ja luottamushenkilöille avoimia keskustelutilaisuuksia seurakunnan tavoittavasta ja evankelioivasta toiminnasta.
• Miten seurakunnan toiminnassa näkyy seurakunnan ydinviesti? • Miten seurakunnan toiminnasta kiinnostuneet ohjataan mukaan? • Kuka vastaa evankelioimisesta ja ihmisten tavoittamisesta? • Millainen evankelioiminen on seurakuntamme linjan mukaista ja turvallista hengellisyyttä?	2. Järjestetään työntekijöiden kesken keskustelu siitä, miten seurakunta tavoittaa uusia ihmisiä. Pyritään luomaan yhteisesti tiedossa olevia käytäntöjä.
• Mitä erityisiä kohderyhmiä alueella on, joita seurakunta näkee tärkeäksi tavoittaa? • Miten kertoa uskosta paikkakunnalla kiinnostavasti? • Keiden kanssa aletaan tehdä yhteistyötä? Miten yhteistyö muiden toimijoiden kanssa järjestetään?	3. Tehdään suunnitelma siitä, keitä seurakunta haluaa erityisesti tavoittaa uskon perussanomalla seuraavien vuosien aikana?
• Miten uskon perusasiat näkyvät seurakunnan viestinnässä? • Millainen on seurakuntalaisten rooli viestinnässä? • Missä seurakunnan jo olemassa olevassa toiminnassa syntyy sisältöjä, joita voisi hyödyntää digitaalisessa viestinnässä?	4. Laaditaan ja päivitetään viestintäsuunnitelma sisältyviestinnän näkökulmasta.
• Miten tuetaan seurakuntalaisten tietotasa uskon perusasioista? • Miten tuodaan esille uskon perusasioita arjen tilanteissa?	5. Toteutetaan toiminnan sisältösuunnitelman työskentely hengellistä toimintaa toteuttavien työntekijöiden ja aktiivisimpien vapaaehtoisten kanssa.
• Ketkä vapaaehtoisista tai seurakunnan työntekijöistä haluavat aktivoitua evankelioimisessa? • Miten huolehditaan heidän koulutuksesta ja ohjauksesta? • Kuka toimii yhteyshenkilönä koulutettuihin?	6. Laaditaan toiminnallinen suunnitelma ja taloudellinen budjetointi evankeliotikoulutuksiin.

Pohdintakysymyksiä

1. Miten seurakunnan tulisi tukea niitä, joille evankelioiminen on erityinen kutsumus, samalla tukien yhteistä missiota? Miten seurakunnassa annetaan tilaa maallikon elämän ja hengellisen kokemuksen kuulemiselle? Milloin ja miten työntekijän on puututtava tilanteen kulkuun?
2. Miten seurakunnassa voidaan edistää evankeliumin julistamista? Miten huomioidaan yksittäisen seurakuntalaisen sisäinen kutsumus? Miten tuetaan evankeliumin viestimistä monipuolisella tavalla? Miten tuetaan ja koulutetaan seurakuntalaisia oman kutsumuksensa toteuttamisessa?
3. Evankelistan tehtävässä on keskeistä Jeesuksen ristinkuoleman ja ylösnousemuksen merkityksen korostaminen ja Jeesuksen esimerkin seuraaminen. Miten tämä näkyy seurakunnan toiminnassa? Missä seurakunnan toiminnassa on mahdollista pohtia Jeesuksen kokonaisvaltaisen seuraamisen merkitystä?
4. Mitä huolia tai pelkoja liittyy maallikon ohjaamiin hengellisiin tilaisuuksiin? Miten voimme ohjata maallikkoja viisaasti, jotta huolet ja pelot eivät toteudu?
5. Miten kirkkotilan kutsuvuutta ja vastaanottavuutta voidaan parantaa? Millaisia muutoksia seurakuntien tilojen tarvitaan, jotta ne voivat olla kutsuvia? Miten saavutettavuus toteutuu tiloissa?
6. Miten huolehdimme seurakuntana siitä, että tilaisuutemme osallistuva kokee itsensä tervetulleeksi ja hyväksytyksi toiminnassamme?
7. Miten tapahtumaviestinnän täydentäminen sisältö- ja elämäntarinarivistinnällä voidaan toteuttaa tehokkaasti? Millaisia muutoksia tarvitaan viestintäämme?
8. Seurakuntalaisilla ja työntekijöillä voi olla kielteisiä kokemuksia menneisyydessä toteutetusta evankelioimisesta. Miten seurakuntana kohtaamme tällaisia muistoja kantavia?
9. Miten seurakunnan hengellinen puhe voi olla merkityksellistä ja ihmisen luo tulevaa? Millainen merkitys on sinä-puheella? Millainen merkitys on minä-puheella? Miten huolehdimme, että puheestamme ei tule hengellistä väkivaltaa?
10. Millainen merkitys puheessa on Jumalan tekemällä muutoksella meissä, ja mikä voisi olla tämän viestinnän vaikutus?
11. Miten käytämme musiikkia ja taidetta pyhän kokemisena ja tavoittamisen välineenä seurakunnassa?

2. DIGITAALINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Digitalisaatio tarjoaa seurakunnille monia mahdollisuuksia tavoittaa ja olla vuorovaikutuksessa kaikkien ihmisten kanssa. Seurakunnalliseen toimintaan digitalisaation tuomat mahdollisuudet kuuluvat luontevana osana.

Sosiaalisen median alustat, kuten Facebook, Instagram ja YouTube tarjoavat monipuolisen mahdollisuuden tavoittaa ja sitouttaa. Nuoria ja nuoria aikuisia voidaan tavoittaa tehokkaasti mm. TikTokissa, Snapchatissa ja Discordissa. Sosiaalinen media perustuu yhteisöajatuksen, jolloin vertaistuki kuuluu sen olemukseen. Siellä voi samalla jakaa hengellistä sisältöä ja keskustella monista kiinnostavista asioista. Verkkosivustot ja sosiaalisen median kanavat toimivat kuitenkin helposti vain yksisuuntaisina kanavina, jolloin niiden vuorovaikutteisuusmahdollisuudet eivät pääse toteutumaan.

Digitalisaatio mahdollistaa seurakunnille analytiikkaan ja tietoon perustuvan päätöksenteon. Tietojen kerääminen ja niiden analysoiminen on entistä helpompaa. Se auttaa ymmärtämään eri ikäryhmien tarpeita, toiveita ja todellisuutta. Tieto monien seurakuntalaisten aktiivisuudesta ja toiminnasta verkkoalustoilla auttaa tuottamaan entistä räätälöidymppää ja vaikuttavampaa sisältöä. Tämä edellyttää huolellista suunnittelua, jotta digitaaliset palvelut olisivat tarkoituksenmukaisia ja turvallisia. On tärkeää käyttää sosiaalista mediaa vastuullisesti ja ottaa huomioon yhteisön tarpeet ja odotukset. Medialukutaito korostuu entisestään digitaalisissa toimintaympäristöissä.

Mahdollisuudet tekoälyn hyödyntämiseen ovat kaikkien ulottuvilla. Tekoäly on yleiskäsite, jolla viitataan monenlaisiin tietokoneohjelmiin, jotka perustuvat pääosin todennäköisyyslaskentaan. Kyseessä on ennen muuta työväline, jonka avulla voidaan helpottaa monia työskentelyprosesseja. Tekoälyn tuotosta pitää pystyä kriittisesti arvioimaan, jolloin tarvitaan perinteistä asiantuntemusta. Tekoälyyn liittyviä eettisiä kysymyksiä ei vielä kaikkia tunneta.

Digitaaliset ympäristöt kohtaamisen paikkana

Viestinnällisten sisältöjen rinnalla toimintaympäristöön kuuluvat kohtaaminen ja vuorovaikutus. Tarvetta on ihmisläheiselle ja ajankohtaiselle keskustelulle. Erityisesti paikallisuus ja henkilökohtaiset kertomukset kiinnostavat

kuuntelijoita mm. podcasteissa.

Nuoret sukupolvet hakevat yhä enemmän tietoa, uutisia sekä tietoa tapahtumista lähinnä sosiaalisesta mediasta. Digimailman ominaispiirre on jatkuva yhteydenpidon vertaisryhmien kanssa. Seurakuntien tulee lisätä läsnäoloaan sosiaalisessa mediassa, kun halutaan tavoittaa nuorempia sukupolvia. Aktiivinen läsnäolo sosiaalisessa mediassa madaltaa kynnystä ottaa yhteyttä seurakunnan työntekijään. Tällöin syntyy monia mahdollisuuksia positiiviseen vuorovaikutukseen. Tärkeää on, että seurakunnassa kaikkien työntekijäryhmien osaaminen tulee käyttöön.

Seurakuntien on siirrettävä merkittävästi työntekijäresursseja toimintamalleihin, joissa kohdataan nuorta aikuisväestöä. Hyvä lähestymistapa on kysyä, miten sosiaalisen median sisällöillä voidaan liittyä heidän arkitoellisuuteensa. Seurakunnan toimijan on luonteva käsitellä sosiaalisessa mediassa ajankohtaisia aiheita uskonnollisesta ja eettisestä näkökulmasta.

Sosiaalisessa mediassa on hyvä toimia persoonina. Aito läsnäolo ja samalla tasolla tapahtuva vuorovaikutus vetoavat ihmisiin. Vaikuttava viestintä toteutuu usein henkilöiden omilla kasvoilla ja äänensävyllä. On hyvä huomioida ja vahvistaa myös aktiivisten seurakuntalaisten roolia mielipidevaikuttajina ja sisällöntuottajina.

Toiminta digitaalisissa ympäristöissä ylittää erilaisia raja-aitoja. Laaja yhteistyö seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa mahdollistaa pitkäjänteisen ja tavoittavan toiminnan. Paikallisuuden teemat tuovat läheisyyden tuntua. Siitä esimerkkinä ovat tilaisuuksien striimaukset. Tällöin vuorovaikutteisuus voi onnistua myös maantieteellisesti laajalla alueella.

Seurakunnan viestinnän sosiaalisessa mediassa tulee olla vastavuoroista yhteydenpitoa. Tällöin on hyvä kartoittaa sitä, millä tavoin ihminen löytää hengellisen polkunsu kotona, koulussa, oppilaitoksissa ja työpaikoilla. Mobiilisovellukset tavoittavat myös niitä, joilla ei ole käytössään tietokonetta.

Seurakunnan suunnittelussa ja resurssien jakamisessa on hyvä tiedostaa uuden työtavan mahdollisuudet, joka edellyttää vakiintuneiden toimintatapojen uudelleen arviointia. Useiden seurakuntien yhteistyö voi vahvistaa digitaalisen toiminnan merkitystä. Resurssien kannalta on viisasta löytää seurakunnista aidosti motivoituneita ihmisiä, joille tarjotaan mahdollisuus kehittää seurakunnan digitaalista läsnäoloa.

Digitaalinen markkinointi on kehittynyt erityisesti yritysmaailmassa. Monet sen välineistä soveltuvat myös seurakunnan monikanavaisten viestien tukemiseen. Tällaisia välineitä voivat olla esimerkiksi erilaiset testit ja kyselyt.

Uutiskirjeiden käyttöä voidaan ohjata tarkasti erilaisille kohderyhmille.

Tulisiko kokonaiskirkolla olla verkkopappeja, digidiakoneja tai valtakunnallista nuorisotyötä eri verkkoympäristöissä? Miten tätä kaikkea tulisi koordinoita? Mitä kannattaa tehdä paikallisesti ja mitä laajemmassa yhteistyössä? Miten toteutetaan jo olemassa olevan toiminnan synergia digin kanssa? Käytetäänkö seurakunnassa uutiskirjettä? Mitä mahdollisuuksia on vuorovaikutukseen verkossa?

Hengelliset kysymykset verkossa

Merkittävä osa vuorovaikutuksesta, pohdinnoista ja mielipidevaikuttamisesta tapahtuu tänä päivänä sosiaalisessa mediassa, jossa tarvitaan keskustelemaa ja kuuntelemaa läsnäoloa, ihmisten aitojen kysymysten ja tarpeiden todesta ottamista. Voimme tarjota paikkoja, joissa ihminen voi lähestyä seurakuntaa omalla tavallaan ja hänelle sopivalla hetkellä.

Toimiessamme sosiaalisessa mediassa seurakunnissa tulee olla valmius aitoon ja toista kunnioittavaan keskusteluun ja kokemusten jakamiseen. Samalla voimme tarjota rohkeasti hengellisiä sisältöjä ja pohdintaa aitojen kysymysten äärellä. Tavoitteena on, että seurakunta on rikkaasti hengellinen ja moninainen yhteisö, jossa usko, toivo ja rakkaus toteutuvat.

Kirkon viimeisimmän (2023) viestintäselvityksen mukaan keskeistä on työpanoksen suuntaaminen yhteiseen viestintään ja vuorovaikutukseen. Sosiaalisessa mediassa voi käynnistää erilaisia hengellisiä haasteita, kuten kannustaa raamatunlukemiseen, hiljentymiseen tai hyvän tekemiseen, sekä kannustaa seurakunnan jäseniä osallistumaan ja jakamaan omia kokemuksiaan. Hyvä ja innostava tapa on jakaa kuvia ja tarinoita seurakunnan tapahtumista, sekä yhteisöllisistä hetkistä. Kirkon arjen ja kristillisen uskon perusasioiden välittämiseksi sosiaalinen media on luonteva paikka.

Seurakuntien digitaalisen toiminnan suunnittelu tarjoaa mahdollisuuden siirtyä pois työntekijäkeskeisyydestä. Esimerkiksi millenniaalien hengellisiin kysymyksiin voidaan vastata, kun he saavat itse kertoa mitkä ovat heille merkityksellisiä kysymyksiä.

Millä edellytyksillä seurakunnilla voisi olla hengellisiä ohjaajia ja pappeja, joiden pääasiallinen työalueena olisivat digitaaliset ympäristöt? Miten varmistamme, että sosiaalisessa mediassa toimimme kunnioittavasti ja annamme tilaa hengellisyyden monimuotoisuudelle?

Nuorten tavoittaminen

Nuorten aikuisten kohtaamista seurakunnassa voidaan vahvistaa kehittämällä monipuolisesti yhteydenpidon malleja ja panostamalla vuorovaikutukseen sekä sisältöviestintään digitaalisissa ympäristöissä.

On selvää, että kirkon ja seurakuntien viestintäkanavat tavoittavat erittäin huonosti nuoria kohderyhmiä. Tavoittavien kanavien ja toimivan vuorovaikutuksen luominen vaatii mittavaa resurssointia ja pitkäjänteisyyttä verkossa tapahtuvaan toimintaan ja sisällön tuotantoon. Resursseja tulee suunnata uudella tavalla.

Kohderyhmätuntemusta on lisättävä ja etsittävä siihen sisällöllisiä kärkeä. Nuoria kiinnostavat teemat liittyvät ihmisyyteen, elämän haasteisiin, toivoon, luontoon ja luontohengellisyyteen, henkisyyteen, tasa-arvoon sekä oikeudenmukaisuuteen. Rohkeus, yllätyksellisyys ja kokonaisvaltainen hyvinvointi myös kiinnostavat nuoria. Seurakuntien tulee tarjota sisältöä myös hengellisille etsijöille.

Miten tavoitamme eri kohderyhmiä? Miten luomme mahdollisuuksia syventää nuorten hengellistä elämää? Mistä nuoret aikuiset voivat saada vastauksia omiin hengellisiin kysymyksiinsä verkossa?

Strateginen johtaminen ja tavoitteellisuus

Digitaalinen toimintaympäristö ei ole irrallinen johtamisen osa-alue eikä vain viestinnän toimintakenttää vaan kirkkoherran ja seurakunnan johtoryhmän vastuulla oleva asia. Evankelioiminen kuuluu strategiseen suunnitteluun. Sisältöstrategia auttaa seurakuntaa saavuttamaan asettamansa tavoitteet, optimoimaan resurssien käyttöä ja luomaan vaikuttavampaa läsnäoloa verkossa. Strategian laatiminen lähtee selkeiden ja mitattavissa olevien tavoitteiden asettamisesta sosiaalisen median läsnäololle. On tärkeä määritellä mitä halutaan saavuttaa, olipa kyse sitten tunnettuuden lisäämisestä, yhteisön rakentamisesta tai seurakunnan jäsenyyden vahvistamisesta. Sisältöstrategiassa tulee tarkasti määritellä kohderyhmä eli ne ihmiset, joita eri kanavilla halutaan tavoittaa. Tämä auttaa teemojen määrittelyssä, viestintätavoissa (video, teksti, audio, kuva) ja visuaalisen ilmeen valinnassa.

Kohderyhmien ja tavoitteiden määrittely auttaa päättämään, mitkä sosiaalisen median alustat ovat toimivia ja paljonko niihin panostetaan.

Strategia määrittelee, mitä mittareita käytetään tavoitteiden saavuttamiseksi. Tämä auttaa arvioimaan toiminnan tehokkuutta ja tekemään tarvittaessa muutoksia. Strategian laatimisen yhteydessä mietitään keinoja, miten seurakunta vahvistaa vuorovaikutusta jäsentensä ja toiminnasta kiinnostuneiden kanssa. Tähän liittyy muun muassa kommentteihin ja kysymyksiin vastaaminen, aktiivinen osallistumisen keskusteluihin ja osallistamisen muotojen tarjoaminen. Sosiaalisessa mediassa kannattaa tehdä rohkeasti ja ennakoluulottomasti kokeiluja ja seurata, millainen läsnäolo ja sisältö toimii parhaiten halutun kohderyhmän kanssa. Avainasemassa on julkaisujen säännöllisyys sekä visuaalinen ilme. Digistrategiassa on hyvä määritellä, miten työntekijöiden ja työhön osallistuvien seurakuntalaisten ohjeistaminen ja kouluttaminen hoidetaan.

Seurakunnan omien sosiaalisen median kanavien tavoittavuuden seuranta ja vuorovaikutuksen arviointi auttavat kehittämään ja arvioimaan työtä. Seuranta auttaa hahmottamaan, mikä toimii parhaiten sitouttamisessa ja tavoittamisessa. Se auttaa optimoimaan sisällön viestiä ja tyyliä.

Mittaaminen tarjoaa tietoa kohderyhmän käyttäytymisestä ja mieltymyksistä sosiaalisessa mediassa. Se auttaa räätälöimään paremmin kohdennettua viestintää. Mittaaminen auttaa myös havaitsemaan muutoksia käyttäytymisessä tai mielipiteissä, mikä on tärkeää esimerkiksi tilanteissa, joissa tulee reagoida nopeasti (esim. kriisitilanteet ja mainekysymykset). Sosiaalisen median seuraamisen avulla organisaatio voi jatkuvasti arvioida ja parantaa strategiaansa vastatakseen muuttuviin tarpeisiin ja yleisön odotuksiin.

Miten voidaan osallistaa seurakuntalaisia sosiaalisen median strategian laatimiseen? Miten sosiaalisen median avulla voidaan arvioida strategiaa?

Palautteen kerääminen ja analysointi

Digitaaliset työkalut ja tekoäly helpottavat palautteen ja kokemusten keräämistä ja analysointia. On tärkeää, että palautteeseen reagoidaan ja tehdään parannuksia sekä tehdään valintoja. Seurakuntalaiset voivat kokea, että heidän mielipiteitään kuunnellaan ja niitä arvostetaan. Palautteiden kerääminen on laadittava niin, että ne ovat yhteismitallisia esimerkiksi niin, että eri toiminnoissa käytössä olevat palautelomakkeet ovat vertailukelpoisia. Analyysi on mahdollista vain, jos mittaristo on selkeä.

Tähän on listattu muutamia palautteen keräämisen tapoja:

- Verkkokyselyssä voidaan kysyä mielipiteitä niin jumalanpalveluksista, sisällöistä, tapahtumista kuin muustakin seurakunnan toiminnasta.
- Sähköpostitse palautteen kerääminen on tehokas tapa saada suoraa ja yksilöllistä palautetta.
- Sosiaalisen median kanavat, kuten Facebook ja Instagram, ovat ketteriä palautteen ja kommenttien keräämisen alustoja.
- Seurakunnat voivat luoda verkkopohjaisia chat- ja keskustelufoorumeita, joissa jäsenillä on mahdollisuus jakaa kokemuksiaan ja keskustella muiden kanssa. Seurakunnan työntekijät ja muut vastuuhenkilöt voivat seurata näitä keskusteluja saadakseen tietoa siitä, mikä toimii hyvin ja mitä täytyy kehittää.
- Palautteen antoon suunniteltujen arviointityökalujen käyttö voi olla mielekästä esimerkiksi silloin, kun halutaan auttaa seurakunnan jäseniä arvioimaan omaa hengellistä polkuaan ja osallistumistaan seurakunnan toimintaan.
- Digitaalisia analytiikka- ja seurantatyökaluja käytetään arvioimaan, miten seurakuntalaiset käyttävät verkkosivustoja ja muita digitaalisia palveluita. Niiden avulla voidaan seurata ja analysoida toiminnan kehittämiseksi kävijämääriä, kohderyhmiä, sivujen katseluaikoja ja muita tilastoja.
- Erilaisilla sensoreilla datan kerääminen on myös mahdollista esim. striimattujen jumalanpalvelusten osallistujilta.

Tiedolla johtaminen

Digitalisaatio on tuonut paljon työkaluja tiedolla johtamisen tueksi. Tiedolla johtamisella tarkoitetaan ajantasaiseen ja laadukkaaseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa. Tiedolla johtaminen voi auttaa tunnistamaan kasvun ja kehittymisen mahdollisuudet. Se voi auttaa seurakuntaa laajentamaan evankelioimistoimintaansa ja tavoittamaan uusia jäseniä. Tieto auttaa luomaan yhtenäisyyttä ja yhteisöllisyyttä seurakunnassa. Kun jäsenet ja työntekijät jakavat tietoa ja tavoitteita, se luo vahvempaa yhteenkuuluvuutta.

Systemaattisesti kerätty tieto ja data auttavat seurakunnan päättäjiä toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä. Tieto auttaa tunnistamaan jäsenien tarpeet ja tarjoamaan heille laadukkaita palveluita. Tiedolla johtaminen auttaa optimoimaan seurakuntien resurssien; ajan, rahan ja henkilöstön

käytön. Se auttaa suunnittelemaan ja kohdentamaan resursseja sinne, missä niitä tarvitaan eniten.

Digitalisaation käsitteitä

KÄSITE	MÄÄRITELMÄ
Digitaalinen uskonto	Uskonnollisten käytänteiden ilmeneminen virtuaalisesti ja fyysisesti, muuttaen julkisia uskonnollisia käytänteitä dynaamisemmiksi verkkoon, mutta säilyttäen perinteisiä näkökulmia.
Digikristillisyyys	Yläkäsite verkossa tapahtuvalle kristillisen uskon harjoittamiselle ja viestinnälle, joka muokkaa uskon ilmentämistä ja teknologian käyttöä.
Digiteologia	Tutkii ja soveltaa digitaalisen teknologian käyttöä hengellisessä ja uskonnollisessa kontekstissa.
Digiseurakunta	Paikallisseurakunnan viesti tai tilaisuus, joka siirretään verkkoon yksisuuntaisena viestintänä ilman suurta vaikutusta toimintakulttuuriin.
Seurakunta verkossa	Seurakuntayhteisö, jonka toiminta ja vuorovaikutus tapahtuvat verkossa; voi olla paikallisseurakunnan digitaalinen osa.
Virtuaali-seurakunta	Kokonaan virtuaalimaailmassa toimiva seurakunta.
Hybridiseurakunta	Toimii sekä paikallisesti että verkossa, yhdistäen perinteiset ja digitaaliset seurakuntakokemukset.
Tekoäly (AI eli artificial intelligence)	Pyrkii jäljittelemään ihmisen älykkyyttä ja kykyä oppia, päätellä, suunnitella ja soveltaa tietoa erilaisissa tilanteissa. Tekoälyä käytetään muun muassa ongelmanratkaisussa, päätöksenteossa, ennustamisessa ja automaation toteuttamisessa eri teknisissä sovelluksissa ja järjestelmissä.

Pohdintakysymyksiä

1. Missä seurakuntamme toiminnassa syntyy sisältöä, joka olisi kutsuvaa myös digitaalisilla foorumeilla jaettuna?
2. Millaisen viestin haluamme seurakuntana kertoa digitaalisissa ympäristöissä? Millaiset digitaaliset sisältöformaatit tukevat tämän viestin lähettämistä?
3. Millaisia digitaalisen kohtaamisen mahdollisuuksia luomme niille, jotka eivät pysty saapumaan läsnätilaisuuksiin?
4. Miten mahdollistamme vapaaehtoisten osallistumisen digitaaliseen viestintään?
5. Mitä taustatietoa tarvitsemme nykyisestä digitaalisesta tavoitettavuudesta? Mitä mittareita haluamme seurata digitaalisuudesta?
6. Miten seurakuntana huolehdimme, että pysymme ajan tasalla digitaalisista mahdollisuuksista?
7. Onko seurakuntamme viestinnässä näkyvissä ilosanoman tärkeimmät korostukset? Kuuluuko viestinnässämme seurakuntalaisen hengellinen kokemus?

3. KOULUTUSTOIMINTA

Evankelioiminen liittyy kirkon työntekijöiden ja vapaaehtoisten koulutukseen useilla eri tavoilla. Kirkon henkilöstökoulutusta ja sen kehittämistä varten on luotu ohjeita ja käytänteitä. Vapaaehtoisille suunnattua koulutustarjontaa on varsin vähän. Seurakuntien luottamushenkilöille suunnattua luottamushenkilön tehtäviin liittyvää koulutusta järjestävät pääasiassa seurakunnat ja hiippakunnat.

Kirkon henkilöstökoulutuksen tavoitteena on tukea seurakuntien toimintaa niin, että ne voivat parhaalla mahdollisella tavalla toteuttaa kirkon missiota. Kaikkia koulutuksia läpäisee kirkon työntekijän identiteetin ja hengellisen elämän vahvistaminen ja tukeminen.

Kirkon henkilöstökoulutuksella tarkoitetaan koulutusta, joka on ”tarpeen työntekijöiden ammatillisen osaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi vastaamaan työn ja työtehtävien asettamia vaatimuksia ja ennakoitavissa olevia muuttuvia osaamistarpeita” (KirVestes 20-22, liite nro 12, 5 §).

Koulutusten ohella on eri toimijoiden toteuttamia tapahtumia, hankkeita ja prosesseja, joissa on koulutuksellisia elementtejä, mutta ne eivät täytä henkilöstökoulutuksen tunnuspiirteitä. Kirkon henkilöstökoulutusta toteutetaan laajassa verkostoyhteistyössä. Toteuttajatahoja ovat Kirkon tutkimuksen ja koulutuksen lisäksi muut Kirkkohallituksen yksiköt, hiippakunnat sekä muut organisaatiot kuten kouluttavat laitokset, järjestöt ja vapaan sivistystyön toimijat. Seurakunnille suunnattu koulutustarjonta kootaan kirkon henkilöstökoulutuskalenteriin. Tätä koontia käytetään seurakuntien suunnittelussa ja resursoimassa henkilöstönsä osaamisen kehittämistä. Ruotsinkielistä henkilöstökoulutusta suunnittelee, koordinoi ja toteuttaa Porvoon hiippakunta. Henkilöstökoulutuskalenteriin tarjolla olevat koulutukset arvioidaan ja hyväksytään viiden laatukriteerin mukaisesti:

1. Koulutus vastaa kirkon henkilöstökoulutuksen tavoitteita
2. Työelämäsuuntautuneisuus
3. Koulutuksella on osaamistavoitteet, laajuus ja keskeiset sisällöt
4. Pedagogiset ja käytännön järjestelyt
5. Laadunvarmistus

Periaatteet luovat yhtenäisyyttä ja läpinäkyvyyttä koulutustarjontaan, mikä auttaa seurakunnan esihenkilöitä, tiimejä ja työntekijöitä valitsemaan soveltuvimman koulutuksen. Kriteerien mukaisuus ilmentää kirkon henkilöstökoulutukselle asetettuja odotuksia työelämäsuuntautuneisuudesta, osamislähtöisyydestä ja pedagogisten ja käytännöllisten järjestelyjen laadusta. Kirkon henkilöstökoulutus on luokiteltu neljään ryhmään:

- Pastoraalitutkinto
- Kirkon ajankohtaiskoulutus (yleensä lyhytkestoista (1–2 pv) ja laajuudeltaan suppeaa koulutusta ajankohtaisista teemoista)
- Kirkon täydentävä koulutus (Laajentaa ammattiin liittyvässä peruskoulutuksessa tai työssä hankittua perusosaamista. Täydennettävä osaaminen liittyy työn uuteen työalaan, työtapaan tai ilmiöön).
- Kirkon erityiskoulutus (Asiantuntijuuden ja työn kehittämiskoulutuksia. Niiden keskeisin tunnuspiirre on osaamisen, toiminnan ja työn kehittäminen sekä ennakointi ja uuteen suuntautuminen).

Kaikissa neljässä koulutustavassa voi olla evankelioimiseen liittyvää aineistoa. Tällaisia ovat esimerkiksi menetelmäkoulutukset, jotka palvelevat misionaarisia tarkoituksia.

Seurakuntien osaamistarpeita

Kirkon työssä tulevaisuudessa tarvittavaa osaamista selvitetään ja arvioidaan säännöllisesti. Kirkon nelivuotiskertomuksessa (2016–2019) nostetaan esille neljä keskeistä seurakuntien ilmaisemaa osaamistarvetta: viestintäosaaminen, työyhteisöosaaminen, verkosto-osaaminen ja kirkon perustehävän (mission) osaaminen.

Yhteiskunnan maallistuminen vahvistaa kristillisen opin ja tunnustuksen syvällisen tuntemisen osaamistarvetta. Hengellisyys moninaistuu ja muuttuu, jolloin monipuolisen osaamisen merkitys kasvaa. Uskonnon ja kirkon rooli yhteiskunnassa muuttuu ja kristillisen arvopohjan näkyvyys heikkenee, siksi kirkon jäsenet tarvitsevat myös uutta otetta työhön. Kirkkoon liitytään eri tavoin. Myös dialogi- ja vuorovaikutustaitojen osaaminen tulee korostumaan.

Yhteiskunnalliset ja globaalit muutokset synnyttävät jatkuvasti uusia osaamistarpeita esimerkiksi sosiaaliseen ja yhteiskunnalliseen vastuuseen liittyen. Yhdenvertaisuus- ja ympäristöosaaminen korostuvat lähitulevaisuudessa etenkin nuorempien ikäluokkien kanssa toimittaessa. Digitaalisten välineiden ja viestinnän eri muotojen nopea kehittyminen edellyttävät uudenlaista osaamista kirkon työntekijöiltä, joka on syytä huomioida myös koulutuksissa.

Tulevaisuudessa tarvitaan koulutusta myös siihen, miten erilaisia tekoälyratkaisuja voidaan hyödyntää ihmisiä kohtaavassa työssä, kuten evankelioimisen prosesseissa. Koulutustarve on sekä tekninen että teologinen. Verkon kautta kaikki evankelioimisen muodot ovat saavutettavissa lähes kaikkialla. Murrosvaiheessa on tärkeää huomioida etupainotteisesti tämä teknologian synnyttämä haaste koulutuksia suunniteltaessa.

Jumalanpalveluselämän barometrissa (2023) havaittiin, että työntekijän työhyvinvoinnilla ja hänen aktiivisella osallistumisellaan hengelliseen toimintaan myös vapaa-ajalla on yhteys.

Evankelioimisen dynaaminen luonne synnyttää tarpeen henkilöstökoulutuksia laajempiin koulutuksiin, joissa on mukana seurakunnan työntekijöitä ja vapaaehtoisia. Kristillisten järjestöjen ja kansanopistojen osallistuminen tähän koulutustoimintaan on merkityksellistä.

Henkilöstökoulutuksen toimintalinjaus evankelioimisessa syntyy paikallis seurakunnan tarpeista. Siihen tarpeeseen kyetään vastaamaan kirkon koulutuskalenteriin kootun koulutustarjonnan avulla. Tätä täydentävät tilauskoulutukset ja eri toimijoiden koulutukselliset tapahtumat.

Seurakuntien työntekijöiden lisäksi koulutetaan myös seurakunnan luottamushenkilöitä. Sitä toteuttavat seurakunnat, hiippakunnat ja STEP-koulutus. Koulutusten sisällöt liittyvät kirkon ajankohtaisiin asioihin ja ilmiöihin sekä luottamushenkilönä toimimisen käytännön sisältöihin. Koulutukset tarjoavat myös mahdollisuuden verkostoitumiseen toisten luottamushenkilöiden kanssa. Seurakuntien toimintaympäristön ja jäsenmäärän muutosten seurauksena seurakuntien hallinnon ja toiminnan kehittäminen edellyttävät työntekijäjohtoon ja luottamushenkilöjohtoon yhteistyön ja yhteisen vision tarvetta. Yksi mahdollinen keino tähän voisi olla kirkon johtamiskoulutusten ja luottamushenkilökoulutusten yhteistyön tiivistäminen.

Vapaaehtoisille suunnatut ja evankelioimista käsittelevät koulutukset

Vapaaehtoisten rooli ja merkitys seurakuntien toiminnassa tulee vahvistumaan entisestään. Toiminnan kehittämisen näkökulmasta on hyödyllistä, jos työntekijät ja vapaaehtoiset osallistuvat yhteisiin koulutuksiin ja tapahtumiin. Raja henkilöstökoulutuksen ja vapaaehtoisten koulutuksen välillä ohenee tai murenee. Nykyisellään seurakuntalaisten koulutus tapahtuu pääsääntöisesti järjestöjen ja herätysliikkeiden toiminnan puitteissa. Tällöin järjestävänä tahona usein on myös kansanopisto tai muu valtion tukea saava opetusalan toimija. Vakiintuneessa asemassa olevat tukea saavat toimijat ovat sitoutuneet noudattamaan laadukkaan koulutuksen yleisiä periaatteita. Koulutusalan toimijoiden ulkopuolisten koulutusten laadun arviointi on lähinnä järjestäjätahon varassa.

Vapaaehtoisille suunnatussa koulutustarjonnassa evankelioimiseen liittyviä osa-alueita ovat esimerkiksi evankelistakurssit, evankelioivan toiminnan järjestäminen, evankelioiva elämäntapa ja yhteisöllisen toiminnan vahvistaminen. Tätä koulutustarjontaa toteuttavat erityisesti evankelioimisjärjestöt. Digitaalisuuteen liittyvä koulutustarve lisääntyy.

Pohdintakysymyksiä

1. Miten koulutustarjonta ja valitut koulutukset tukevat seurakuntia niiden perustehtävän toteuttamisessa (missio) ja vastaavat niiden osaamistarpeisiin?
2. Kenen vastuulla on huolehtia evankelioimisen koulutuksesta niille seurakuntalaisille, jotka kokevat sen omaksi kutsumukseksi?
3. Millaista koulutusta tarjoamme muille seurakuntalaisille kristittyinä elämisestä oman arkensa keskellä?
4. Mikä merkitys koulutusten yhteydessä on monimuotoisella rukouselämällä?
5. Millä perusteella ihmiset hakeutuvat koulutuksiin, ja miten tämä pohjautuu paikallisen seurakunnan tarpeisiin?
6. Miten seurakunnan strategia vaikuttaa osaamisen kehittämiseen ja koulutustarpeisiin ja tarkastellaanko tätä systemaattisesti?
7. Miten koulutustarjonnan yhdenmukaiset kriteerit edistävät koulutusten laadukasta toteutusta ja seurakuntien suunnittelun pitkäjänteisyyttä?
8. Millaisia käytännön toimenpiteitä koulutusten suunnittelussa otetaan huomioon, jotta ne vastaavat paikallisen seurakunnan tarpeisiin?
9. Kuinka koulutuksiin osallistuneiden kokemukset ja oppiminen voivat vaikuttaa seurakuntien toiminnan vaikuttavuuteen?
10. Miten seurakunnat voivat varmistaa ja vaikuttaa siihen, että koulutustarjonta on jatkuvasti ajantasaista ja vastaa muuttuvia tarpeita?
11. Millaisia käytäntöjä seurakunnissa on oppimisen jakamiseen työyhteisön sisällä ja seurakuntalaisten/maallikoiden kanssa koulutusten jälkeen?

Asiakirjaa valmistelleen työryhmän kokoonpano

Henna Ahlfors asiantuntija, Toiminnallinen osasto, Jumalanpalvelus ja kasvatus, Kirkkohallitus,

Elina Hellqvist, dosentti, kansliapäällikön erityisavustaja, Kirkkohallitus,

Matti Hernesaho, pastori, Turun Mikaelin seurakunta

Jyri Komulainen, dosentti, johtava asiantuntija, Kirkon tutkimus ja koulutus, Kirkkohallitus

Juha Luodeslampi, asiantuntija, Toiminnallinen osasto, Jumalanpalvelus ja kasvatus, Kirkkohallitus,

Terhi Paananen, rovasti, asiantuntija, Toiminnallinen osasto, Jumalanpalvelus ja kasvatus, Kirkkohallitus,

Jaakko Rusama, dosentti,

Ulla Tuovinen, koulutuspäällikkö, Kirkon tutkimus ja koulutus, Kirkkohallitus,

Kalle Virta Kansan Raamattuseuran toiminnanjohtaja

Mervi Viuhko Medialähetys Sanansaattajien operatiivinen johtaja, kotimaa

Lähteitä ja materiaalia

Ahonen, Risto A.: Evankelioiminen kirkon perustehtävänä - evankelioimisen teologiset perusteet. SKSK 1992.

Aaltonen, Riitta (toim.): Missionaarinen seurakunta. SKSK 1992.

Heino, Harri: Kenet kirkko kohtaa. SKSK 1992.

Hengessä eläen: kutsu muuttavaan opetuslapseuteen (Arushan kutsu).

Kirkkojen maailmanneuvosto, Maailmanlähetyksen ja evankelioimisen konferenssi, 2018.

<https://evl.fi/documents/1327140/38205829Hengess%C3%A4+el%C3%A4en+-+kutsu+muuttavaan+opetuslapseuteen+-+Arushan+julkilausuma+2018.pdf/27194223-2a5c-fe03-3f83-f4fc4448a932?t=1578469577000>

Kaikkialta kaikkialle – kirkon missio nyt

<https://evl.fi/documents/1327140/40243242/https://kirkkohallitus.my-grano.fi/fi/product/570836/kaikkialta-kaikkialle-kirkon-missio-nyt-p-893163-kh10127/details>

Kohti merkityksellisyyttä, kiinni perinteessä, Jumalanpalvelusbarometri 2023

<https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/4358/viewmode=previewview>

Käsikirjavalioikunnan mietintö 1/2022 edustaja-aloitteesta 8/2021 Evankelioimistoiminnan vahvistaminen kirkossa

https://evl.fi/documents/1327140/0/Kasikirjavalioikunnan_mietinto_1_2022_edustaja_aloitteesta_8_2021_evankelioimistoiminnan_vahvistamin_2007911.pdf/7eacb8fd-22b3-edda-0478-bf30630931eb?t=1652428409426

Yhdessä kohti elämää: lähetys ja evankelioiminen muuttuvassa maailmassa.

Kirkkojen maailmanneuvosto 2012. Lähetysteologinen Aikakauskirja No. 16 (2013) KKK

Yhteinen todistus 2023. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja Kirkko ja toiminta

138. Kirkkohallitus 2023. <https://julkaisut.evl.fi/catalog/Tutkimukset%20ja%20julkaisut/r/4352/viewmode=previewview>

